

**SZENTENDRE VÁROS HORVÁT NEMZETISÉGI
ÖNKORMÁNYZAT ELNÖKE**

Az előterjesztés előkészítésében közreműködött:
Önkormányzati és Ügyfélszolgálati Iroda

A határozati javaslat elfogadásához
minősített többség szükséges!

ELŐTERJESZTÉS

a 2024. évi Ivan dan luminara programról
„Szent Iván éjjelén ezer mécses fénye köszönti Szentendrét”
(Készült: a Képviselő-testület 2024. április 29-i ülésére)

Tisztelt Képviselő-testület!

Vezetői összefoglaló:

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat 2024. júniusában az alábbi programokkal készül a dalmátok legnagyobb ünnepére, az Ivan danra.

Költségvetési hatás: a rendezvény becsült költsége 1.000.000,-Ft, amelyet a nemzetiségi önkormányzat által a 3/2024. (II.20.) sz. határozattal elfogadott 2024. évi költségvetésből, pályázati forrásból, városi támogatásból és közadakozásból kíván előteremteni.

Részletes kifejtés:

1714-től a szentendrei dalmátoknak Keresztelő Szent János (Sveti Ivan Kristitelj) oltalmába ajánlott templom felszentelése óta a legnagyobb ünnepük az Ivan dan, amely a Keresztelő Szent János plébánia templom és a város hivatalos búcsúja.

A svitnjak, a szentiváni tűz, a szentiváni máglyák gyújtása a dalmát népelet még pogány időből való fennmaradt szokása, így került Szentendrére is. A nyári napfordulókor egy dombon vagy útkereszteződésben tüzet gyújtottak, ahol este a festát tartották, ettek és a tűz mellett iszogatva énekeltek. Úgy tartották, hogy aki reggel elsőként megy át a tűz hamvain, annak nem lesz fekélye vagy lábbetegsége, ami nem volt ritka a régi időkben, amikor az emberek általában mezítláb jártak. A herpeszben szenvedőknek azt is tanácsolták, hogy feküdjenek csalánra vagy gabonára Ivan dankor. Ez a szokás máglyagyújtással Konavle (Dubrovnik) környékén a mai napig fennmaradt. Az ünnep alkonyatkor kezdődik és a dal, tánc késő estig tart. Sokáig meséltek az emberek arról, hogy melyik falu tüze volt a legnagyobb. Amíg égett a tűz, kettesével ugrottak át rajta, és ahol több tüzet gyújtottak ott úgy rendezték el ezeket, hogy közöttük át tudjanak haladni. Ilyenkor Szent János könyörgését, kiáltották: "U ime Boga i Svetog Ivana!" "Isten és Szent János nevében!" A tűz arra szolgált, hogy elűzze az összes gonosz erőt, boszorkányokat, démonokat és minden rossz szándékot. A "gonosznak" valós formája is volt, például a sáskák, hernyók és más hasonló kártevők formájában. Az a hiedelem élt, hogy a mezőket addig nem fogják bántani a gonosz erők, ameddig a tűz izzása és/vagy füstje elér. Az Ivan dan tüzeknek mitológiai jelentése is volt, ilyenkor a gonosz ellen harcoló tündéreket ünnepelték. A máglya, a mennyei tűz, a Nap utánzata volt, amely az öröm és a becsület kifejezésére is szolgált, és a Nap megsegítésére is gyújtották, amely Szentivántól gyengülni kezd, és ezért lángnyelvekre van szüksége, hogy megerősítse és kiterjessze erejét.

A dalmát közösség testvérületbe (bratsvo, bratovstina) szerveződve élte minden napi életét a számárhegyi málában, ahol megtartva ősi szokásait a Római Katolikus Egyház segítségével és irányításával 1921-ben Szent Orbán Egyletté „kapás egyletté” alakult át. A hatvanas évektől a szakrális és festa programok szétválasztásával a Délszláv Szövetség égisze alatt rendezték meg az ünnepet. 1994-től mint kisebbségi, majd 2011-től a szentendrei Horvát Nemzetiségi Önkormányzat lett a szentendrei dalmátok közösségi életének szervezője, és rendezi meg a közösség ünnepeit, eseményeit.

2019-óta a középkori luminara ünnepek mintájára, ez évben 2024. június 22-én, szombaton Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat ezernyi apró mécses fényével ünnepli az Ivan dant, Keresztelő Szent János ünnepét. A hagyományos programok mellett úgymint a dalmát mise, a Bratovstina zászlaja, a 19. századi Szentségimádási rend megszentelése, polgármesteri köszöntő, Agape az ünnep kiegészül Franjo Stazic operaénekesre való megemlékezéssel.

2024. évben az alábbi programokkal készül Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat:

2024. június 20. A horvátországi és magyar vendégek és családok fogadása, elhelyezésük (szálláshelyek: Mathias rex, Valentin panzió (Rév utca 2.), Városi vendégház, összesen 18 fő elhelyezése)

2024. június 20. 19 órától Közös vacsora a vendégekkel és Szentendre Városi Horvát Önkormányzat tagjaival a Dalmát Szamár Bistrobán.

Program 1. Tudományos tanácskozás Franjo Stazic bicentenáriuma alkalmából

2024. június 21-én 10 órától Tudományos tanácskozás Franjo Stazic bicentenáriuma alkalmából a szentendrei Civil Házban.

Meghívott előadók dr. Török Katalin etnográfus, történész, közel kettőszáz helytörténeti publikáció írója, valamint Györe Zoltán zeneszerző, aki egy évtizede amatőrként végez demográfiai gyűjtőmunkát és elemzést a szentendrei plébániák matrikuláiból.

Program 2. Tematikus Franjo Stazic városnéző séták

2024. június 20-21. és 23-án Franjo Stazic tematikus városnéző séta, amely során megtekinthető Stéger szülőháza és emléktáblája, a régi patika, első szentendrei Népiskola háza, a Szamárhegy malá, Török kút, Nempomuki Szent János szobor, Dalmát temető és a Daru piacon 2023. évben felállított Dalmátok anyaga szobor.

Program 3. Emlékezés a bratovstinára

2024. június 22-én 15 órakor a **Dalmát temetőben őseikre, a bratovstinára emlékeznek** a Benkovits, Buzgo, Dehurta, Drobilićs, Facskovec, Franghes, Hrncsárovićs, Kilar, Kissanik, Pistyur, Pivarsik, Szautner, Valentin család.

Program 4. Templomdobi szakrális események

16 órakor kezdődik a **Dalmát mise** a Keresztelő Szent János Plébánia templomban.

17 órakor a mise után **Agape** lesz a régi iskola (Czóbel Múzeum) előtt, ahol előbb a Bratovstina zászlaja a 19. századi Szentségimádási rend, valamint a **mécsesek megszentelése** következik.

Ezt követően Szentendre Város Polgármestere köszönti a szentendrei dalmát közösség tagjait.

Program 5. Luminara (svitnjak)

20 órától a **Mécsesek kirakása** következik.

21 óra 30 perckor előbb a Fő téren, ezt követően pedig a Templomdombon **megszólal** a trombita, amely jelzi, hogy **meggyújthatják az ünnepi mécseseket, elkezdődik a népünnep, a festa.**

A Templomdombon mécsesekből kirakott kép készül, Keresztelő Szent János keresztje a szalaggal, rajta „ECCE AGNUS DEI” felirattal. Ezzel egy időben a többi helyszínen is megkezdődik a 4000 mécses kirakása. A Fő téri kereszt körül olajág levelek motívummal, a Dunakorzón 800 méter hosszan az út, valamint az árvízvédelmi fal tetején, a hajó állomástól Kucsera keresztig folyamatosan sűrűsödő módon, a Kucsera kereszt körül és töltés tetején lévő védfalon, valamint a Vujicsics Tihamér Alapfokú Művészeti Iskola épületén és a parti házak kerítésén, a Riveside ponton korlátjain.

Program 6. Stazic opera est

20:30 órakor a városi vendégház udvarán **Opera program** kezdődik a Vujicsics Tihamér Alapfokú Művészeti Iskola növendékeinek közreműködésével. (Amennyiben lesz rá forrás, akkor horvát operaénekest is felkér a horvát nemzetiségi önkormányzat.)

Program 7. szentivánéji Ördögűző séta, svitnjak

22:15 órakor **szentivánéji séta** indul a Fő tértől az óváros mécsesekkel díszített helyeire. A séta során elültetésre kerül az Immortella, amely a boszorkányok és a gonosz szellemek elűzésére szolgál, ez a növény a középkor szentivánéj kultikus növénye. A Daru piacon tűzugrással fejeződik be a **festa.**

A Fő téren dalmát nemzetiségi ételkóstolón szentendrei Fritulét, Prste-nt (hajóskenyeret) stb. kóstolhatnak a sétálók. Két sátorban a Köhegybor és Rustica Borműhely a Templomdombon és a szentendrei Főtéren kínálják majd boraikat. A **helyi vendéglőkben Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat által a vendéglősöknek átadott dalmát receptek alapján készített szentendrei dalmát ételekből készült ünnepi harapnivalóból is választhatnak az ünneplők.**

Az elmúlt három év tapasztalatai alapján a rendezvényeken 1500 látogatóra számít a szentendrei horvát önkormányzat.

A rendezvényről a Szentendre TV, Szentendre Vidéke és Pilis Dunakanyar Hírmondó lapokban, a Szentendrei dalmátok és Szentendre város Hivatalos oldala facebook oldalakon ad tájékoztatást.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és a határozati javaslatot fogadja el.

Határozati javaslat

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

1. 2024. évben az alábbi programokkal készül a dalmátok legnagyobb ünnepére, az Ivan danra:

- **2024. június 20. A horvátországi és magyar vendégek és családok fogadása, elhelyezésük** (szálláshelyek: Mathias rex, Valentin panzió (Rév utca 2.), Városi vendégház, összesen 18 fő elhelyezése)
- **2024. június 20. 19 órától Közös vacsora a vendégekkel és Szentendre Városi Horvát Önkormányzat tagjaival a Dalmát Szamár Bistrobán.**

Program 1. Tudományos tanácskozás Franjo Stazic bicentenáriuma alkalmából

- **2024. június 21-én 10 órától** Tudományos tanácskozás Franjo Stazic bicentenáriuma alkalmából a szentendrei Civil Házban.
Meghívott előadók dr. Török Katalin etnográfus, történész, közel kettőszáz helytörténeti publikáció írója, valamint Györe Zoltán zeneszerző, aki egy évtizede amatőrként végez demográfiai gyűjtőmunkát és elemzést a szentendrei plébániák matrikuláiból.

Program 2. Tematikus Franjo Stazic városnéző séták

- **2024. június 20. 21. és 23-án** Franjo Stazic tematikus városnéző séta, amely során megtekinthető Stéger szülőháza és emléktáblája, a régi patika, első szentendrei Népiskola háza, a Szamárhegyi mala, Török kút, Nempomuki Szent János szobor, Dalmát temető és a Daru piacon 2023. évben felállított Dalmátok angyala szobor.

Program 3. Emlékezés a bratovstinára

- 2024. június 22-én 15 órakor a **Dalmát temetőben őseikre, a bratovstinára emlékeznek** a Benkovits, Buzgo, Dehurta, Droblits, Facskovec, Franghes, Hrnčárovics, Kilar, Kissanik, Pistyur, Pivarsik, Szautner, Valentin család.

Program 4. Templomdobi szakrális események

- 16 órakor kezdődik a **Dalmát mise a Keresztelő Szent János Plébánia templomban.**
- 17 órakor a mise után **Agape** lesz a régi iskola (Czóbel Múzeum) előtt, ahol előbb a Bratovstina zászlaja a 19. századi **Szentségimádási rend, valamint a mécsesek megszentelése** következik.
Ezt követően Szentendre Város Polgármestere köszönti a szentendrei dalmát közösség tagjait.

Program 5. Luminara (svitnjak)

- 20:00 órától a **Mécsesek kirakása** következik.
- 21:30 órakor előbb a Fő téren, ezt követően pedig a Templomdombon **megszólal a trombita**, amely jelzi, hogy **meggyújthatják az ünnepi mécseseket, elkezdődik a népünnep, a festa.**

A Templomdombon mécsesekből kirakott kép készül, Keresztelő Szent János keresztje a szalaggal, rajta „ECCE AGNUS DEI“ felirattal. Ezzel egy időben a többi helyszínen is megkezdődik a 4000 mécses kirakása. A Fő téri kereszt körül olajág levelek motívummal, a Dunakorzón 800 méter hosszan az út, valamint árvízvédelmi fal tetején, a hajó állomástól Kucsera keresztig folyamatosan sűrűsödő módon, a Kucsera kereszt körül és a töltés tetején lévő védfalon, valamint a Vujicsics Tihamér Alapfokú Művészeti Iskola épületén és a parti házak kerítésén, a Riverside ponton korlátjain.

Program 6. Stazic opera est

- 20:30 órakor a városi vendégház udvarán **Opera program** kezdődik. A Vujicsics Tihamér Alapfokú Művészeti Iskola növendékeinek közreműködésével. (Amennyiben lesz rá forrás, akkor horvát operaénekest is felkér a horvát nemzetiségi önkormányzat.)

Program 7. szentivánéji Ördögűző séta, svitnjak

- 22:15 órakor **szentivánéji séta indul** a Fő tértől az óváros mécsesekkel díszített helyeire. A séta során

elültetésre kerül az Immortella, amely a boszorkányok és a gonosz szellemek elűzésére szolgál, ez a növény a középkor szentivánj kultikus növénye. A Daru piacon tűzgrással fejeződik be a **festa**.

A Fő téren dalmát nemzetiségi ételkóstolón szentendrei Fritulét, Prste-nt (hajóskenyeret) stb. kóstolhatnak a sétálók. Két sátorban a Kőhegybor és Rustica Borműhely a Templomdombon és a szentendrei Főtéren kínálják majd boraikat. A **helyi vendéglőkben Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat által a vendéglősöknek átadott dalmát receptek alapján készített szentendrei dalmát ételekből** készült ünnepi harapnivalóból is választhatnak az ünneplők.

2. a rendezvény becsült költségét 1.000.000,-Ft összeget a nemzetiségi önkormányzat 3/2024. (II.20.) sz. határozattal elfogadott 2024. évi költségvetéséből, pályázati forrásból, városi támogatásból és közadakozásból kívánja előteremteni.

3. a rendezvényről a Szentendre TV, Szentendre Vidéke és Pilis Dunakanyar Hírmondó lapokban, valamint a Szentendrei dalmátok és Szentendre város Hivatalos oldala facebook oldalakon ad tájékoztatást.

Felelős: elnök

Határidő: 2024. június 20.

Szentendre, 2024. április 11.

Benkovits György
nemzetiségi önkormányzat elnöke

Az előterjesztés és a határozati javaslat törvényességi szempontból megfelel.
Szentendre, 2024. április 11.

dr. Schramm Gábor
jegyző

A teljes programterv megvalósításához szükséges összeg a nemzetiségi önkormányzat 2024. évi költségvetésében részben áll rendelkezésre.
Szentendre, 2024. április 11.

Novák Andrea
pénzügyi irodavezető

Előkészítette:

Előkészítette:

Havasi Hajnalka
nemzetiségi ügyintéző

Ellenőrizte:

dr. Remele Antónia
irodavezető